

Обраћање високог представника и специјалног представника ЕУ Валентина Инцка на Конференцији о перспективама европске политике према Босни и Херцеговини у организац

Грађани морају рећи НЕ још једној години биједе

Даме и господо,

Данашњи округли сто је први догађај у оквиру иницијативе EUROAD, коју покрећу Центар за политику и управљање и Фондација Хајнрих Бол.

Само име иницијативе је значајно – јер велика већина људи у Босни и Херцеговини има заједничку жељу, а то је да крену европским путем.

Али тај пут је блокиран.

И то је опасно – за грађане ове земље и за грађане југоисточне Европе.

Дугорочно гледано, то је опасно за грађане Европе као цјелине.

И управо зато је у овом моменту сва снага наше политике –

међународне заједнице заједно са босанскохерцеговачким актерима – усмјерена на то да се нађе начин да се избјегну препреке на путу ка Европи.

Допустите да на почетку кажем да сматрам да се те препреке могу уклонити и сматрам да се могу уклонити још *ове године*. Не прихватам и мислим да нико у Босни и Херцеговини не би требало да прихвати аргумент да се у 2010. години ништа не може урадити зато што су у октобру избори.

Запањујуће је – али чини се да неки људи не разумију да не можемо једноставно сједити с миром и гледати како се грађане тјера да издрже још једну годину економске катастрофе и све већег сиромаштва.

Политичари тврде да су им руке везане, јер ако буду предузимали тешке мјере, изгубиће гласове у октобру.

То једноставно није рационално.

Управо је обрнуто.

Лидери који покажу да могу дјеловати ефикасно како би ријешили узроке биједи у Босни и Херцеговини *добиће* гласове, а не изгубити их.

Још једна изјава која се често чује јесте да Европска унија више није расположена за проширење и да због тога Брисел поставља препреке Босни и Херцеговини, подиже мјерила, примјењује строжије критеријуме и слично.

Ни то није тачно.

И сви докази говоре да није тачно.

Након самита одржаног у Загребу прије једне деценије и оног у Солуну три године касније, политика ЕУ усмјерена је на то да помогне земљама западног Балкана да се приближе пуноправном чланству.

Овако усмјерена политика је добила огромну политичку, финансијску и техничку подршку. Само у наредне двије године, помоћ ЕУ Босни и Херцеговини износи скоро 400 милиона евра. Ово је износ без војног и осталог особља које је распоређено у земљи у циљу имплементације Дејтона.

Пут према Европи је јасно дефинисан Европским партнерством и Споразумом о стабилизацији и придруживању. Реформе на овом путу нису произвољне; оне су кораци који су донијели стабилност и просперитет у ЕУ и које су довеле до брзог унапређења животног стандарда у новим државама чланицама.

И коначно, 27 држава чланица ЕУ успјеле су да се усагласе и усвоје Лисабонски уговор који је осигурао институционалне предуслове за будућа проширења ЕУ.

Препреке које се налазе на путу чланства БиХ у ЕУ није поставила ЕУ. Оне се налазе на страни Босне и Херцеговине.

БиХ мора да их ријеши. Због тога је толико битно мобилисати свенародну подршку која ће вратити Босну и Херцеговину назад на пут према Европи.

Грађани за Европу

Посебно ми је драго што учествујем у раду данашње конференције јер је она дио иницијативе којој је циљ довести факторе цивилног друштва у центар политичке дебате.

Као што знате, моја канцеларија и Шведска развојна агенција сарађују са групама цивилног друштва у БиХ у оквиру иницијативе Грађани за Европу, у циљу организовања активности широм земље у којима ће грађани моћи сјести заједно са представницима политичких партија и разговарати о конкретним питањима која се односе на пут чланства у БиХ.

Прва дебата је одржана 10. фебруара, а прије септембра ће бити одржано још једанаест дебата које ће представљати драгоцен

форум на којем се могу детаљно и у јавности размотрити приједлози странака за спровођење програма интеграције у ЕУ.

Циљеви ове иницијативе су, вјерујем, веома слични циљевима EUROAD-а и надам се да можемо остварити корисну синергију мобилисањем комплементарних елемената унутар цивилног друштва и невладиног сектора како бисмо стандард политичке дебате у Босни и Херцеговини подигли на виши ниво и политику учинили конструктивнијом, ефикаснијом и више усмјереном на користи које процес интеграције у ЕУ доноси грађанима ове земље.

Ово није само хвале вриједна тежња него је и апсолутно политички императив, јер се показало да политички естаблишмент, када је препуштен сам себи, не може ријешити веће изазове.

Фискална криза са којом се Федерација суочава представља примјер политичког, као и економског неуспјеха.

А економска криза која је уништила радна мјеста у сваком дијелу државе директна је посљедица чињенице да су реформе које би могле унаприједити пословну климу, привући нове инвестиције и отворити нова радна мјеста у потпуности заустављене из политичких разлога.

Учинимо немогућим игнорисати цивилно друштво

Ако желимо да промијенимо овакву ситуацију, морамо потпуно искрено сагледати како смо уопште запали у овај шкрипац.

Велики дио проблема представља позиција цивилног друштва у Босни и Херцеговини – синдиката, активиста за људска права, представника удружења младих и вјерских организација, привредних удружења, професионалних удружења, умјетника и музичара, писаца и активиста невладиних организација.

Политичка елита игнорише све њих.

Претпостављам да нека утјеха активистима – иако не превелика –

може бити чињеница да нису сами. Иста политичка елита игнорише *већину* грађана.

Можда највише запањује у тренутној кризи у Босни и Херцеговини то што изгледа да политичари своје дужности обављају потпуно равнодушно на катастрофе које их окружују.

Током 2009. године изгубљено је 70000 радних мјеста, па ипак странке и даље одбијају да усвоје законске прописе којим би се отварала нова радна мјеста.

Млади су присиљени да похађају школе којима недостаје финансирања и универзитете који су корумпирани, па ипак странке и даље одбијају да усвоје законске прописе који би помогли да образовање у БиХ достигне европске стандарде.

Стотине хиљада грађана нема одговарајућу здравствену заштиту и саставља крај с крајем живећи са неколико стотина марака мјесечно, па ипак странке и даље одбијају да прилагоде давања из буџета како би најугроженије категорије добиле барем неку врсту помоћи на коју имају право.

Како можемо окончати ову стравичну неосјетљивост за патњу других?

Тако што ће политичари платити цех за неуспјех.

Како се то може урадити?

Па, то је управо питање на које одговор могу успјешно дати EUROAD и Грађани за Европу и сличне иницијативе.

Јасно је да ће активисти и даље бити игнорисани осим ако се свим снагама буду борили за свој циљ.

Пружањем помоћи невладиним организацијама да ефикасније преговарају и лобирају учинићемо велику услугу овој земљи.

Становништво Босне и Херцеговине пати због неспровођења реформи – ту чињеницу треба објављивати како би сваки поједини

грађанин постао свјестан те чињенице.

Пут у Европу је блокиран неспровођењем реформи – ту чињеницу треба објављивати како би сваки поједини грађанин постао свјестан те чињенице.

За то не треба кривити Европску унију.

А избори крајем ове године не треба да буду изговор.

Десет или двадесет или тридесет примјера изванредне политичке воље

Када су грађани ове земље, медији, организације цивилног друштва генерално, успјели да јасно и енергично затраже укидање визног режима, политичка елита је показала да, упркос својим различитостима, може имплементирати мјере потребне за увођење безвизног режима. До тога је дошло након непотребног застоја, али је политичка елита показала да може пронаћи вољу да дјелује у име грађана када се суочи с енергичним захтјевом.

Међутим, не можете путовати у Европу уколико немате новаца јер сте остали без посла, или због тога што је посао који сте успјели наћи тако слабо плаћен да чак и путовање унутар Босне и Херцеговине угрожава породични буџет, а да не говоримо о путовању у другу земљу.

Потребно нам је десет или двадесет или тридесет енергичних захтјева везаних за ЕУ интеграције које ће доћи од грађана БиХ, како би се неким чудом појавила политичка воља, као што је то било у случају питања либерализације визног режима.

Шта је с другим реформама, реформама које ће привући инвестиције и отворити нова радна мјеста, реформама које ће обновити образовни систем и систем здравствене заштите и пензиони систем и инфраструктуру у физичком смислу?

Уколико политичке елите озбиљно намјеравају да пред изборно тијело у октобру изађу након што четири године нису урадили ништа да би ријешили ова питања, онда би требало да плате

цијену.

Уколико буду знали да ће та цијена бити висока, онда ће у наредних седам мјесеци спровести реформе. Безвизни режим је добар почетак, али је то само мали дио онога што треба урадити и мали дио онога што се може урадити ове године.

Они неће реаговати уколико не буду принуђени да реагују.

Грађани морају научити технике које ће приморати њихове лидере да испуњавају своја обећања.

Надам се да ће ова конференција помоћи у развијању неких од ових техника и да велики дио њих може бити искориштен у пракси, и осигурати позитиван ефекат, прије октобра.

Хвала.